

NVE
Postboks 5091, Majorstua,
0301 OSLO

Til: **Konsesjonsavdelingen**
ved: **Ellen Andersen Flåhagen**

Deres Ref.:

Vår Ref.:
NVE - 2014-03-22 - Kommentarer til høringsuttalelser v0

Dato:
2. mai. 2014

Tverrdalselvi Kraftverk i Fjærland – Kommentarer til høringsuttalelsene

Vi viser med dette til mottatte høringsuttalelser i forbindelse med den offentlige høringen av konsesjonssøknaden for dette kraftverket, hvor vi har notert følgende høringsuttalelser som er kommet oss i hende så langt og som vi har kommentert under:

1. Sogndal kommune,
2. Fylkesmannen,
3. Fylkeskommunen,
4. Statens vegvesen,
5. Fjærland Bygdeutvalg,
6. Fjærland Reiselivslag,
7. Ornitologisk forening,
8. Sogn og Fjordane Turlag,
9. Naturvernforbundet,
10. Mattilsynet,

Vi har gått nøye igjennom de forskjellige høringsuttalelsene, og vurdert uttalelsene og deres relevans opp mot å finne mulige justeringer av prosjektet for å kunne redusere ulempene i fht allmenne hensyn og gjøre prosjektet mer akseptabelt, i hht følgende uttalelser:

1 – Sogndal Kommune (SK)

Kommunen har både et saksframlegg og en beslutning, men vi forholder oss da kun til beslutningen i formannskapet, som så langt er den gjeldende, inntil beslutningen fra kommunestyret kommer.

Bruk av rein og fornybar energi er eit viktig klimatiltak. Utnytting av vassressursane gir verdiskaping for lokalsamfunnet. Ei samla vurdering er at samfunnsnyttan av småkraftutbygging er større enn ulempene med naturinngrepa utbygginga medfører.

Kommunestyret tilrår at det vert gjeve konsesjon for Skeidsflåten, Mundalselvi, Tverrdalselvi, Tverrdøla, Fardal, Botna og Jakobbakka småkraftverk.

For alle utbyggingane bør konsesjonen verta gjeven på følgjande vilkår:

Anleggsperioden skal leggjast utanom yngleperioden for fuglar og pattedyr.

For Tverrdalselvi småkraftverk bør det setjast flg. tilleggsvilkår:

1. *Det skal gjennomførast tiltak som minimerer problem med gassovermetting og fiskedød.*
2. *Kraftleidning over Bøyaelvi skal om mogleg erstattast med jordkabel.*

For Jakobsbakka småkraftverk bør det setjast flg. tilleggsvilkår:

Kraftstasjonen må flyttast til alternativ plassering synt på høyringsmøte, lenger sør og lenger vekk frå Bøyastølen.

Vi kan bare konstatere at Sogndal kommunen tilrår at prosjektet får konsesjon på å bygge ut slik som omsøkt og med følgende tilleggsvilkår:

1. Vi mener det er mulig å oppfylle kravet om gassovermetting med en pelton turbin siden de normalt ikke skaper slike problemer. Det er gjort flere studier av Rådgivende biologer på dette som viser at ved riktig teknisk installering ikke er en utfordring i forhold til gassovermetting.
2. Det er mulig å grave ned et rør over elva som man deretter trekker høyspent kabelen igjennom, men da berører man elva en del.

2 – Fylkesmannen (FM)

Fylkesmannen kommenterer spesielt på Skeidsflåten som følger:

Tverrdalselvi kraftverk:

Det er store allmenne interesser knytt til vassdraget og dalføret som det må takast omsyn til ved ei eventuell regulering. Fylkesmannen vurderer det som akseptabelt å opne for ei kraftutnytting av vassressursen i Tverrdalselvi dersom det vert gjort nokre endringar i prosjektet. Vi meiner at ei utbygging kan få konsekvensar for sjøaurebestanden i Bøyavassdraget, og at alternativ 1 med kraftstasjon ved vandringshinderet er det beste for fiskeinteressene. Det må etablerast omløpsventil i kraftstasjonen for å unngå rask tørrlegging av elva ved utfall i stasjonen, og inntaket til kraftverket må planleggjast slik at det ikkje vert risiko for gassovermetting som kan forårsake fiskedaude nedanfor avlaupet. Dersom det vert gjeve konsesjon etter hovudalternativet må det fastsetjast eit langt betre miljøbasert vassføringsregime enn planlagt, med vesentleg høgare minstevassføring både sommar og vinter, og med sommarnivået forlenga til og med gytesesongen for sjøaure.

Vidare meiner vi prosjektet bør justerast noko for å redusere inngrepa til eit akseptabelt nivå for dei allmenne interessene. Dei planlagde overføringane av tre små sidevassdrag medfører forsterka inngrep i landskapsrommet ved Tverrdalsstølen, samtidig som dei etter vår vurdering gjev lite kraftutbytte. Vi meiner at desse overføringane må takast ut av planane. Vidare kan den planlagde luftlina som skal krysse Bøyaelvi få konsekvensar for fugl, så denne lina må i staden leggjast som nedgraven kabel. Alternativ 1 vil også i større grad ta omsyn individ av alm (raudlista) og det private drikkevassanlegget, og kraftstasjonen og elvestrekninga med redusert vassføring etter utbygging vil vere lite synleg nede frå dalføret og frå riksvegen.

FM er åpen for ei utbygging i Tverrdalselvi, men foreslår visse justeringer av planene som følger:

FM foreslår i følgende avbøtende tiltak for hovedalternativet:

1. en større minstevannføring for å sikre gyteforhold for sjøaure på den nederste strekningen
2. ta ut overføringene da de har store inngrep.
3. Luftline over Bøyaelvi må graves ned i rør under elva.

FM foreslår i følgende avbøtende tiltak for alternativ 1:

1. det må settes inn en omløpsventil
2. ta ut overføringene da de har store inngrep.
3. Luftline over bøyaelvi må graves ned i rør under elva.

Utbygger har sett på konsekvensene av forslaget til FM er som følger:

- a. FM har ikke sagt noe om hvor mye økt minstevannføring han ser for seg, men med en økning på 50% til fra 0,12 m³/s til 0,18 m³/s, vil redusere årsmiddelproduksjonen med nesten 0,5 GWh og har en redusert nåverdi på rundt 2 mill kr. Utbygger vil dog fremheve at strekningen under kote 80 også har et betydelig restfelt på 2,7 km² med en beregnet restvannføring på rundt 0,1 m³/s slik at med planlagt minstevannføring vil denne strekningen få rundt 0,22 m³/s slik som omsøkt.

- b. Overføringene utgjør til sammen et betydelig tilleggfelt på 2,2 km² eller rundt 20% av totalfeltet. Bidraget fra dette er beregnet til rundt 3,3 GWh. Utbygger mener at disse overføringene kan gjøres meget skånsomt og bl.a. Risabottbekken kan hentes rett ovenfor der rørgata krysser bekken og føres tilbake til inntaket med et PE-rør langs hovedrørgata. På den måten vil det bare bli en liten grøft litt oppover langs bekken. For disse 2 andre bekkene er det mulig å grave disse inn med ei grunn grøft og med en liten gravemaskin med gummibelter som sette langt mindre spor i terrenget.
- c. Utbygger kan klare å krysse Bøyaelvi med en høyspentkabel i rør, men det vil da bli noen arbeider også direkte i den elva. Tilleggskostnadene er moderate.

3 – Fylkeskommunen (FK)

Fylkeskommunen har som kommunen både et saksframlegg og en beslutning, men vi forholder oss da kun til beslutningen som er den gjeldende.

FK har spesielt for Tverrdalselvi følgende bemerkninger:

1. Vassforskrifta; vannkvaliteten bør ikke bli svakere enn god.
2. Landskap, friluftsliv og turisme (LFT); vil det være litt under middels konfliktfylt, og pga turisme foreslår FK en dobling av minstevannføring om sommeren.
3. Kulturminner; FK fremhever opplevelsesverdiene knytt til kulturlandskapet rundt Tverrdalsstølen og mener at rørgata må legges utenom krøtterstien opp til stølen, som FK mener er et kulturminne. Det påpekes også at: «*må inntak, demning, riggplass og rørgate fram mot Resagrovi, leggjast utanfor støls-området. Alternativt kan hovudinntaket flyttast lengre ned i Tverrdalselvi*»: Dersom det er viktige kulturminner etter 1537 må planene justeres slik at kulturminnene forblir urørt.
4. Automatisk freda kulturminner; FK påpeker at det ikke er gjort undersøkelser i hht loven.
5. Samla vurdering;

Under føresetnad av at det vert gjort tilpassingar i prosjektet slik at kulturminne og kulturmiljø ikkje vere skadelidande, vurderer fylkesrådmannen ulempene knytt til det planlagde tiltaket til å vere moderate. Den nedre delen av elva er godt synleg frå riksvegen, og Fjærland er ei aktiv turistbygd med naturen som hovudattraksjon. Fylkesrådmannen foreslår difor at minstevassføringa vert auka til 250 liter/sek, dvs. om lag det doble av det som er lagt til grunn i søknaden.

Konklusjon/tilråding

Fylkesrådmannen gjer framlegg om å rå til konsesjon for Tverrelvi kraftverk. Av omsyn til landskap og brukarinteresser bør minstevassføringa aukast til om lag 250 liter/sek om sommaren.

Utbygger har gått igjennom FK sine bemerkninger og har følgende kommentarer til respektive punkter:

1. Vannkvaliteten på aktuell strekning er sterkt merket av kaldt brevann og uten andre spesielle påvirkninger. Utbygger kan ikke se at planlagt utbygging vil nevneverdig forandre denne statusen.
2. Med hensyn til landskap, friluftsliv og turisme mener utbygger og grunneierne at området vil få en liten negativ konsekvens av utbyggingen. Det vil ikke bli særlige synlig inngrep for ettertiden da den nederste delen mot Rv. 5 går over jorder som blir tilsådd akkurat som før og er forventet være grodd allerede samme år som oppstart. Kraftstasjonen blir dog synlig, men den står inne i selve bygda og vil fremstå som en naturlig del av bygda. Vannet kommer tilbake til Tverrdalselvi rett ovenfor Rv 5 og vil heller ikke bli særlig synlig annet enn akkurat fra brua. Det vil selvsagt bli mindre vann i selve elva på utbyggingsstrekningen, men med både minstevannføring på 0,12 m³/s og en restfelt på 2,7 km² vil restvannføringen ovenfor kraftverket bli på rundt 0,22 m³/s. Utbygger ser at riggplassen oppe ved inntaket er godt synlig, men dersom man nå benytter et prefabrikkert Coandainntak eller et Tyrolerinntak, vil dam og inntaksstrukturen bli betydelig redusert i fht det som vi vanligvis ser for så store anlegg.

3. Utbygger er ikke enig med FK i at utbyggingen vil ødelegge Kulturminner mht opplevelsesverdien av et gammelt kulturlandskap. Anlegget blir lagt akkurat nedenfor åpningen der Tverrdalsstølen er og med omlegging av overføringen vil ikke noe bli berørt der. Når det gjelder denne stien fra enden av veien og opp til stølen mener utbygger at dette ikke er noe definert kulturminne. Andre kulturminner er hittil ikke kjent for grunneierne.
4. Utbygger vil gjøre en undersøkelse mht automatisk fredede kulturminner før det blir noen bygggestart.
5. Som en samlet vurdering for Tverrdalselvi, mener FK at prosjektet kan gjennomføres med visse tilpassninger som nevnt over. Utbygger kan enkelt justere rørtraseen men mener at denne stien opp til Tverrdalsstølen ikke representerer noe kulturminne. Utbygger mener at prosjektet ikke blir særlig synlig fra Rv 5 annet enn kraftstasjonen siden den synlige delen av rørgata blir lagt over jorder som såes til igjen rett etter oppstart.

Utbygger konstaterer at FK tilrår konsesjon for Tverrdalselvi.

4 – Statens Vegvesen (SV)

SV har følgende kommentarer til søknadene;

1. *Der det vert behov for ny vegtilkomst eller der det vert utvida bruk av eksisterande avkøyrslø, må det søkjast Statens vegvesen om ny avkøyrslø eller utvida bruk av eksisterande avkøyrslø.*
2. *Alle tiltak innanfor byggjegransa til riksvegen, som er 50 meter, må det søkjast om, dette gjeld og massedeponi, riggområder og oppstillingsplassar etc.*
3. *Ei eventuell føring av rørgate eller kraftleidning langs veg må ikkje komme nærare vegskulder/fylling enn 1 meter, byggjegransa på 50 meter gjeld og her. Ynskjer de likevel å føre leidningar/røyr nærare enn dette eller inn på Statens vegvesen sin eigedom, så må de søkje om dette.*

Vi har gått igjennom SV sine bemerkninger og har følgende kommentarer til respektive punkter:

1. Ja dersom det blir behov for ny eller utvidet bruk vil vi sende en søknad om det.
2. Demningen er langt unna Rv 5 og det blir ikke behov for noen søknad.
3. Rørgata her kommer nær Rv 5 inn mot kraftstasjonen, men den ligger da her på et jorde.

Med dette skulle forholdet til SV være klarlagt og i orden.

5 – Fjærland Bygdeutvalg (FB)

FB fokuserer på følgende tema:

1. FB refererer til Småkraftplan for Fjærland
2. Antall sysselsatte i primærnæringer og viktigheten av å kunne utnytte naturressursene.
3. En styrking av inntektsgrunnlaget vil sikre bygda og attraktiviteten også for turister.

Utbygger har egentlig ingen kommentarer til denne uttalelsen.

6 – Fjærland Reiselivslag (FR)

FR fokuserer på følgende tema:

1. FR påpeker at reiselivet er ei viktig næring i Fjærland og at en generell styrking av landbruket og annen lokal næring også gavner reiselivet.

2. FR påpeker at fotturistene i stor grad også benytter seg av veier i terrenget og at utbyggene slik sett heller vil være til gagn for dette.

Utbygger har egentlig ingen kommentarer til denne uttalelsen annet en at vi også har de samme erfaringene når det gjelder punkt 2.

7 – Ornitologisk Forening avdeling Sogn og Fjordane (OF)

OF er generelt urolige for omfanget av utbyggingene, og klager på at de mener utredningene er for begrenset.

Det er ikke konkrete punkt her som Utbygger kan kommentere annet enn at det er gjort flere undersøkelser av biologisk mangfold og Utbygger mener derfor at dette er mer enn tilstrekkelig utført.

8 – Sogn og Fjordane Turlag (SFT)

SFT har kommentarer til følgende punkt:

1. Det er merka ei rute på kartet opp til Tverrdalsstølen, og SFT regner med at det er noen som bruker dette som en turvei siden det er en tur som er lett å gå i tillegg til de lokale. SFT har ingen kjennskap til at ruta blir brukt i turlagssammenheng
2. SFT ber NVE om å vurdere å flytte inntaket litt lengre ned for å redusere overføringene.
3. SFT synes at utbyggingen er lite kontroversiell.

Utbyggers kommentarer:

1. Grunneierne som bor på stedet hevder at det ikke er stor turisttrafikk opp til Tverrdalsstølen. Dette er turister som ønsker enkle og lette turer og med en traktorvei opp blir det enda enklere i all slags vær. Det er ikke organiserte turer i dette området.
2. En flytting av inntaket vil raskt redusere fallhøyden og da også effekten og produksjonen. Vi mener det er bedre å være spesielt skånsomme ved bygging av disse overføringene.
3. Dette synes vi er positivt.

Utbygger kan da konstatere at SFT er positiv til Tverrdalselvi kraftverk.

9 – Naturvernforbundet Sogn og Fjordane (NVF)

NVF har følgende generelle bemerkninger:

1. NVF mener det er viktig å se på de samlede belastningene med 11 utbygginger i Fjærland.
2. NVE hevder at dette er negativt for naturlandskapet som da får konsekvenser for reiselivet og som igjen da får konsekvenser for næringslivet i bygda.

NVF har følgende spesielle bemerkninger:

Tverrdalselvi kraftverk:

Dette kraftverket vil også føre til større inngrep i nedre del av Tverrdalen mot Bøyadalen med inntak av tre sidegrøver og turrlegging av disse, vegbygging og då ikkje minst mykje redusert vassføring over ei lengre strekning. Vi vil likevel ikkje gå mot søknaden med den føresetnaden at minstevassføringa vert auka ein god del.

Utbygger har følgende kommentarer til de generelle punktene:

1. Siden denne Sogndalspakken ble sendt ut på en felles høring fra NVE har jo den samlede belastningen kommet langt mer frem enn en bit for bit utbygging som det ellers argumenteres mot. De 5 første kraftverkene som det allerede er gitt konsesjon til, men som ennå ikke er bygget, blir derfor også vurdert inn i dette totalbildet. Utbygger konstaterer at NVF faktisk aksepterer en utbygging av Skeidsflåten, men de ønsker en større minstevannføring.
2. Dette er kommentert over og vi henviser til Fjærland Reiselivslag sine egne uttalelser som konkluderer motsatt, og vi mener de nok ser dette klarest som har den beste oversikten.
3. NVF foreslår å øke minstevannføringen en god del. Dette er kommentert av oss til FM sin uttalelse (over).

Utbygger kan da konstatere at SFT er positiv til Tverrdalselvi kraftverk.

10 – Mattilsynet (MT)

Tverrdalselvi kraftverk i Fjærland påvirker trolig vassmengde og vasskvalitet til det private fellesvassverket i Fjærland som heter Indre Fjærland vassverk. Kontaktperson der er Trygve Anders Tufte. Dersom løyve vert gitt må dere vere under forutsetning av at vassverket alltid har tilgang på nok vatn, og at vasskvaliteten ikkje vert forringa.

Utbygger ser her følgende to punkt som kan kommenteres:

1. Vannverket skal alltid ha nok vann, og det er også grunneierne selv som tar det meste av dette vannet så den saken er rimelig klar. Når det er på det tørreste av året vil kraftverket stå og da vil situasjonen være som den alltid har vært. Når kraftverket går vil det alltid være minstevannføring som også er langt over behovet, og i tillegg er det en restvannføring som også dekker drikkevannsbehovet.
2. På grunn av situasjonen over kan ikke utbygger se at vannkvaliteten skal kunne forringes av kraftverket når det er kommet opp i ordinær drift.

Utbygger kan da generelt se følgende avbøtende tiltak:

- Kraftkabelen graves ned og legges i rør under Bøyaelvi.
- Det settes opp fuglekasser på utbyggingsstrekningen.

Utbygger har noen generelle kommentarer som følger:

- a) Utbygger ønsker å henvise oppmerksomheten til denne småkraftplanen for Fjærland hvor det påpekes at alle potensialene skal vurderes og håndteres likt uansett når de måtte komme i tid. Dvs. at selv om det er gitt 5 konsesjoner allerede, så skal det ikke trekke ned for de potensialene som er til behandling nå.
- b) Utbygger understreker at det er kommet inn høringsuttalelser fra lokale aktører i f.a. Fjærland Bygdslag og Fjærland Reiselivslag, som kjenner godt til lokale forhold og som støtter fullt og helt opp om en utbygging med klare argumenter.
- c) I dagens samfunn hvor FN sitt klimapanel akkurat kom ut med en meget sterk advarsel om klimagassutslippene og temperaturøkningen på kloden, blir dette spørsmålet rimelig enkelt. Disse hypotetiske verdiene oppveier i dette lyset på langt nær fordelene med ren fornybar energi.
- d) Det er flere som har kommentert at Fossekallen vil bli skadelidende, men for det første den er ikke rødlistet, men snarere livskraftig (LC). I tillegg vil vannføringen når det er lite vann, som det vises bekymring rundt, forbli den samme opp til noe over 5-persentilen både sommer og vinter, og følgelig

mener utbygger at dette ikke er noe moment. Som et eventuelt avbøtende tiltak kan det også settes opp fuglekasser.

Summa su Marum kan vi oppsummere som følger:

1. Sogndal kommune Positive uten forbehold
2. Fylkesmannen Positive, men ønsker mer minstevann
3. Fylkeskommunen Positive, men med tilpasninger i fht kulturminner,
4. Statens vegvesen..... Positive, men må evt søke om veirett og nærhet til vei
5. Fjærland Bygdeutvalg, Positive, mener det er nødvendig for økonomien i bygda
6. Fjærland Reiselivslag, Positive, mener det gagnar reiselivsbransjen
7. Ornitologisk forening Negative, frarår utbygging pga påstand om dårlig utredning
8. Sogn og Fjordane Turlag, Positive, lite kontroversielt
9. Naturvernforbundet, Positive, men vil ha økt minstevannføring
10. Mattilsynet, Positive, forutsatt nok vann og ingen forurensning.

Dersom det skulle bli behov for mer informasjon eller andre spørsmål, vennligst ta kontakt.

Vennlig hilsen

På vegne av Tyngdekraft as

Einar Sofienlund,
Norsk Kraft as
Seniorrådgiver